

4. Авраменко Ю. О. Інвестиційна діяльність як інструмент підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств. *Економіка АПК*. 2018. № 1. С. 84–91.
5. УКАБ підготував «дорожню карту» розвитку агросектору. 2018. URL: http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/ukab_pidgotuvav_dorozhnyu_kartu_rozvitku_agro_sektoru.
6. Грицаєнко Г., Грицаєнко М. Інвестиційна привабливість України. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3. No. 1. Pp. 80–93. URL: www.are-journal.com.
7. Прокопчук О., Усюк Т. Європейська модель інвестиційного забезпечення політики сільського розвитку. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2. No. 4. Pp. 149–160. URL: www.are-journal.com.
8. Ільчук В., Шпомер Т. Інноваційно-інвестиційна діяльність АПК: сучасний стан і проблеми розвитку. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3. No. 1. Pp. 108–118. URL: www.are-journal.com.
9. Сохнич А. Я., Сохнич С. А. Методологічні напрями формування вартості земельних ресурсів. *Вісник економічної науки України*. 2017. № 1 (32). С. 88–92.
10. Спаський Г. В. Інвестиційна привабливість сільського господарства Закарпаття. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 30–39.
11. Гайдуцький А. П. Інвестиційна конкурентоспроможність аграрного сектора України. Київ: Нора-друк, 2004. 246 с.
12. Медведєв В. В., Пліско І. В., Бігун О. М. Оцінювання інвестиційної привабливості та вартості земельної ділянки. *Вісник аграрної науки*. 2012. № 12. С. 66–72.
13. Медведєв В. В., Пліско І. В., Бігун О. М. Інвестиційна привабливість орних земель України: методика визначення і картографо-аналітичні оцінки. Харків: Смугаста типографія, 2014. 186 с.
14. Кучер А. В., Кучер Л. Ю. Інвестиційна привабливість землекористування регіонів. *Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 квітня 2017 р. Ужгород: Говерла, 2017. С. 22–25.
15. Янковий О. Г. Латентні ознаки в економіці: монографія. Одеса: Атлант, 2015. 168 с.
16. Kucher A. Development of rural areas based on rational agricultural land use: a case study of Ukraine. Strategies for the agri-food sector and rural areas – dilemmas of development: monograph; eds: M. Wigier, A. Kowalski. Warsaw: Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute, 2017. Pp. 120–135.
17. Шипуліна Ю. С. Критерії та методика діагностики інноваційного потенціалу промислового підприємства. *Механізм регулювання економіки*. 2008. № 3. Т. 1. С. 58–63.
18. Янченко З. Б. Оцінка достатності інноваційного потенціалу аграрних підприємств. *БізнесІнформ*. 2013. № 6. С. 196–201.
19. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: навч. посіб.; за заг. ред. М. В. Артюшиної. Київ: КНЕУ, 2007. 370 с.
20. Федулова І. Підходи до оцінки рівня готовності підприємства щодо інноваційного розвитку. *Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Економіка*. 2011. № 124/125. С. 36–40.
21. Ігнат'єва І. А. Методологічні основи стратегічного управління підприємством: автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2006. 40 с.
22. Васюткіна Н. В. Методологічні засади управління сталим розвитком авіапідприємств: дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2015. 540 с.
23. Грінченко Т. О., Роман Б. В., Лепеніна І. І. Моніторинг комплексної оцінки родючості ґрунтів Харківської області 1966–2005 рр.; за ред. Т. О. Грінченка. Харків: 13 друкарня, 2007. 212 с.
24. Моніторинг комплексної оцінки родючості ґрунтів Полтавської області 1971–2005 рр.; за ред. Т. О. Грінченка. Харків: 13 друкарня, 2008. 186 с.

О. В. Латишева

канд. екон. наук

ДВНЗ «Донбаська державна машинобудівна академія»,

О. П. Лесова,

м. Краматорськ

ЗАТРЕБУВАНІ ПРОФЕСІЇ В УКРАЇНІ, КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ ТА РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ: НОВІ ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку суспільства характеризується усвідомленням необхідності вирішення глобальних, регіональних, локальних проблем на ринку праці з урахуванням стрімкого розвитку техніки. Через це будь-яка країна світу, що прагне зберегти конкурентні позиції й отримати сприятливі умови для міжнародної співпраці, повинна орієнтуватися на нові потреби на ринку праці. У доповідях Організації економічного співробітництва і

розвитку (ОЕСР, англ. – OECD, від "Organisation for Economic Cooperation and Development"), дослідженнях фахівців Центру підприємництва, малого і середнього бізнесу, локального розвитку і туризму (англ. – Centre for Entrepreneurship, SMEs, Local Development and Tourism), в інших аналітичних роботах закордонних вчених [5; 6] неодноразово відзначалось, що "технологічний прогрес виступає одним із найважливіших

чинників розвитку сфери зайнятості, попиту і пропозиції праці і професійної структури робочої сили" [5].

Впровадження нових технологій, розвиток автоматизації, машинного навчання, робототехніки і штучного інтелекту неминуче сприятиме автоматизації виробництва і зміні структури попиту на працю і ліквідації деяких професій [5]. При цьому за оцінками ОЕСР [7-11; 5] автоматизація торкнеться не лише сфери фізичної або ручної праці, небезпечних або монотонних операцій, недарма під загрозою скасування багато інтелектуальних, когнітивних і аналітичних робіт, пов'язаних із виконанням звичайних стандартних операцій, зокрема на транспорті, в офісах і у сфері послуг. За оцінками [7-10], у країнах – членах цієї організації можуть бути повністю автоматизовані до 9% робочих місць, а 25% можуть істотно змінитися внаслідок автоматизації 50-70% відповідних виробничих операцій [7-11; 5].

Аналіз останніх досліджень. В Україні все більш актуальним питанням стає проблема забезпечення умов розвитку країни з урахуванням нових глобальних викликів на ринку праці, якій і присвячено роботи багатьох відомих вчених-економістів, а саме: Г. Беловольченко [1], С. Сандрин Керроуч [5], Е. Брунґольфссон, А. McAfee [6], М. Arntz, Т. Gregory, У. Zierahn [7] та ін. [12-16]. У цих працях також значна увага приділяється питанням розкриття нових вимог до працівників окремих галузей і конкретизації переліку затребуваних професій. Віддаючи належне внеску науковців у розкритті цих питань, необхідно відзначити, що зараз особливий науковий інтерес становить специфіка нових викликів та можливостей на ринку праці в сучасних реаліях глобалізації. Саме тому ці питання в контексті обраного європейського вектору розвитку країни потребують подальшого дослідження.

Метою статті є визначення переліку затребуваних професій в Україні, країнах пострадянського простору та розвинутих країнах світу в умовах нових викликів та можливостей на ринку праці в зв'язку з стрімкими змінами у науці, техніці, системах управління та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними сучасних досліджень [1-5], аналітичних звітів та статистичних даних [2; 5-16] у 2017 р. в усьому світі залишався високим попит на лікарів, фармацевтів, інженерів різних галузей, юристів, викладачів, економістів, бухгалтерів, а також ІТ-фахівців.

У дослідженні [1] зазначається, що такі спеціалісти затребувані у випадку, коли вони мають досвід роботи. У тренді також робочі професії: швачки, слюсарі, електромонтери, електрогазоварники, водії, токарі, муляри тощо. У 2017 р. також затребувані були працівники сфери послуг (продавці, кухарі, офіціанти, перукарі, охоронці тощо). У сільськогосподарському секторі – агрономи, трактористи та робітники з обслуговування сільськогосподарського виробництва. Серед найпростіших професій найбільш затребувані підсобні робітники, прибиральники, двірники, вантажники та комірники [1].

Далеко не всі ці професії є водночас і затребуваними, і високооплачуваними. Так, у 2017 р. лідував у сфері найвищої зарплати авіаційний транспорт, де середня зарплата, згідно з даними Держстату [2], дорівнює понад 26 тис. грн. Також традиційно високу зарплату обіцяють в ІТ. Тут спеціалісти можуть заробляти у середньому 25 тис. грн на місяць. Замикає трійку найбільш високооплачуваних сфер – фінансова

страхова діяльність, де можна отримати у середньому 11 тис. грн на місяць. Далі йдуть інформація і телекомунікації – 10600 тис. грн. Ті ж, хто працюватиме у науковій та технічній діяльності, отримуватимуть у середньому близько 9 тис. грн. За ними йдуть працівники сфери транспорту з окладом у 7 тис. грн, державного управління й оборони, торгівлі, ремонту авто – 6700 грн та промисловості – 6600 грн. Замикає десятку сфера наземного і трубопровідного транспорту із зарплатою 6 тис. грн [1].

Проведений нами аналіз останніх статистичних даних за січень 2018 р. [2] дозволяє констатувати, що останнім часом (рис. 1) відбулися певні зміни в зарплаті працівників окремих галузей. Так, найвища зарплата зафіксована у таких галузях: фінансова та страхова діяльність (15192,01 грн), на другому місці – інформація та телекомунікації з показником зарплати – 12247,51 грн.

Проведений аналіз затребуваних професій в Україні, у країнах СНД, розвинутих країнах та США (табл. 1) показав, що ситуація на ринку праці повільно, але нестримно змінюється. Ще десятиліття тому найбільшим попитом користувалися юристи та економісти, а зовсім недавно про спеціальність "рекрутер" (event-менеджер) ніхто і не чув. Але час іде, і зараз найвигідніше положення на ринку праці посіли програмісти, маркетологи і представники робітничих професій [3].

Аналіз затребуваних професій за кордоном і в країнах СНД (табл. 1, табл. 2) показав, що в Європі і США рейтинг популярних і високооплачуваних спеціальностей частково відрізняється. Американці і європейці дозволяють собі подорожі, і тому за кордоном сфера туризму процвітає, а з нею і менеджери, гіді, працівники готелів і кафе. Крім того, заможні іноземці витрачають чималі суми на послуги медичного персоналу, нянь, косметологів, стилістів, дієтологів і тренерів з фітнесу. На перших місцях майже у всьому світі – програмісти, біотехнологи, інженери, лікарі, хіміки та енергетики, при цьому досвідчені менеджери, журналісти, фахівці з реклами отримують не менше "айтішників", що також слід враховувати [4].

Додатково проведений аналіз розвитку ІТ-ринку України за даними [2; 16] дозволяє констатувати позитивні прогнози перспектив розвитку насамперед ІТ-сектору. Якщо не з'явиться непередбачених регуляторних бар'єрів, а політична ситуація всередині країни буде стабільною, український ринок ІТ-послуг за даними [16] у наступні 2-3 роки чекають розвиток і зростання іноземних інвестицій у сектор інформаційних технологій.

Варто відзначити, що вже зараз фахівці дають пораду звертати увагу на віддалені прогнози [3; 4]. Так, аналітики вважають, що в наступні п'ять-сім років повернеться попит на «технарів», що впав після розвалу СРСР [4]. Це пов'язано з тим, що для розвитку промисловості потрібні інженери, особливо з нафтовидобутку та альтернативної енергетики, машинобудування і металургії. Саме тому вважаємо, що варто майбутнім абітурієнтам перед вступом у ВНЗ ознайомитися з професіями майбутнього. Так, наприклад, за даними [3; 4] та за прогнозом бізнес-школи «Сколково» біологи, хіміки і генні інженери будуть затребувані у всьому світі. Крім того, гуманітаріям рекомендують фахівці вступати на перекладача зі східних мов або комп'ютерного лінгвіста [4].

Середня заробітна плата в Україні за видами економічної діяльності за січень 2018 р. (у розрахунку на одного штатного працівника), грн.

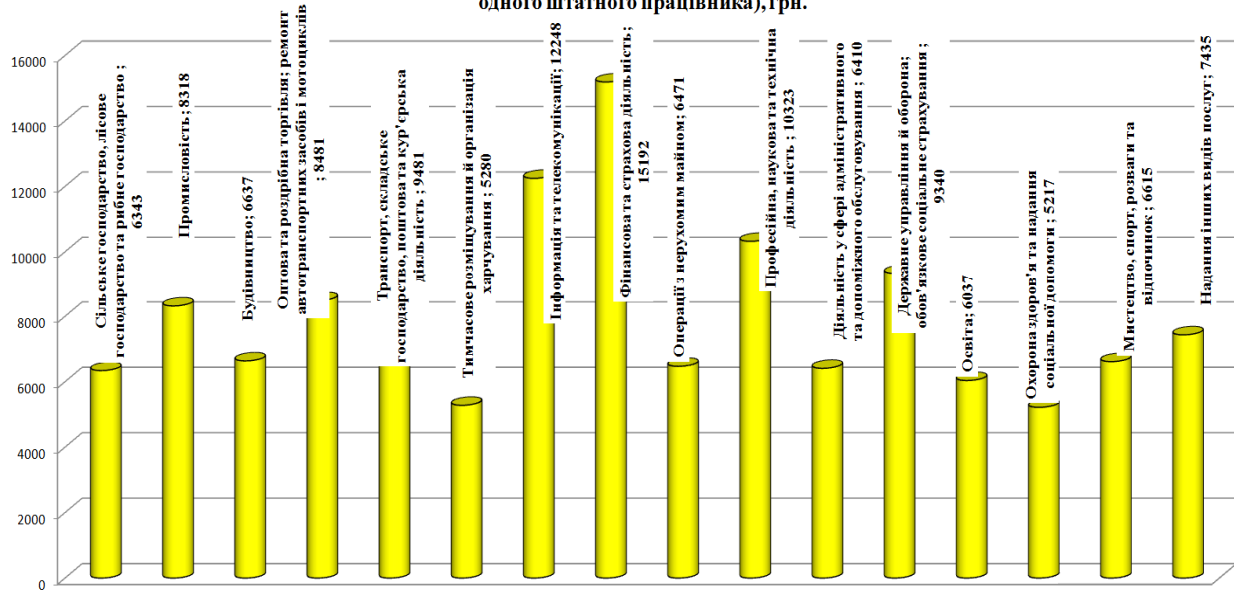

Рис. 1. Середня заробітна плата в Україні за видами економічної діяльності за січень 2018 р. (у розрахунку на одного штатного працівника)

Джерело: побудовано авторами на підставі опрацювання статистичних даних [2].

Таблиця 1

Перелік затребуваних професій в 2017 р. та їх характеристики

Перелік топ-професій та їх характеристики	
У країнах СНД	У розвинутих країнах та США
1	2
<p>IT-фахівці – лідери за кількістю вакансій і розміру зарплат. Кращі «айтішники» часто працюють на іноземних замовників і отримують зарплату в доларах, тому тільки виграють під час криз. Місячний дохід програміста-початківця становить від 300 доларів. Комп'ютерні технології дозволяють весь час розвивати навички і підніматися кар'єрними сходами. Найбільш популярні напрямки в IT – веб-розробка і дизайн, програмування на мові JAVA, тестування програмного забезпечення</p>	<p>Data scientist – вчені по обробці даних. Заробляють вони від \$110,000 на рік. Ці люди вмюють узяти величезний обсяг даних, проаналізувати їх, зробити висновки і знайти шляхи рішення, стратегії розвитку тощо</p>
<p>Менеджери й працівники торгівлі. Робота співробітника кол-центру, торговельного представника або супервайзера здається нескладною. Але ці посади вимагають величезного терпіння, чарівності та лідерських якостей</p>	<p>DevOps Engineer – люди, які розуміють і знають, як автоматизувати конкретні процеси, зробити так, щоб вони проходили автоматично. Пропонують для цього відповідні алгоритми і програми. Середня зарплата на рік: \$110,000, треба мати освіту, пов'язану з інформатикою</p>
<p>Маркетологи і бухгалтери. Будь-яка компанія потребує талановитого маркетолога, а можливо, і бренд-менеджера. Найвищі оклади отримують фахівці з Інтернет-маркетингу і реклами, просування сайтів, роботи у соціальних мережах</p>	<p>Data engineer – людина, яка уміє створювати алгоритми, які генеруватимуть, створюватимуть, оброблятимуть велику кількість даних. Зарплата на рік близько \$106,000. Для цієї професії треба мати освіту, пов'язану з комп'ютерною сферою. На даний момент вільні більше 2600 вакансій</p>
<p>HR-менеджери. Працевлаштування – це тривалий і трудомісткий процес. Менеджери з персоналу (в англійській мові – human resources) вибирають найдостойніших претендентів на вакансії і підтримують приємну атмосферу в колективі</p>	<p>Tax manager – менеджер з оподаткування. Середня зарплата на рік складає \$110,000. Це люди які мають бізнес освіту, уміють оптимізувати податки, як і у великих компаніях, так і індивідуальні податки. Відкриті більше 3300 вакансій</p>
<p>Медичні працівники. На жаль, отримати посаду педіатра у міській поліклініці не так вже й просто. Зате приватні організації відкривають двері для кваліфікованих лікарів і медичного персоналу. Попитом користуються косметологи, дерматологи, офтальмологи. Спеціальності медичного представника, фармацевта і провізора також входять до числа найпопулярніших і високооплачуваних</p>	<p>Analytics manager – людина, яка аналізує ці компанії, аналізує що відбувається на даний момент, і робить із цього висновки. Наприклад, аналізує інстаграмм-акаунт і говорить Вам, коли частіше Ваші публікації дивляться передплатники. Наприклад – у п'ятницю ввечері. Середня зарплата таких менеджерів складає \$112,000 на рік. На цю посаду доступні більше 2000 вільних вакансій</p>

1	2
Працівники обслуговування. Ця сфера відкриває двері для студентів та молоді без досвіду роботи. Левова частка випускників починає кар'єрний шлях з посади офіціанта, барісти або хостес. Робота кухаря вимагає спеціальних навичок і оплачується більш щедро. Додамо до списку затребуваних професій такі: перукаря, майстра з манікюру та фітнес-тренера.	HR Manager – людина, яка займається управлінням персоналу, а також навчанням, аналізом і наймом співробітників. Середня зарплата на рік: \$85,000. Доступні більше 4300 вакансій для цієї посади
Аграрії. Сільське господарство – не найпривабливіша і високооплачувана галузь. Але попит на менеджерів з продажу аграрного обладнання, логістів, агрономів і ветеринарів зростає. Як і оклади цих фахівців	Database administrator – адміністратор баз даних. Середня зарплата на рік: \$93,000. Адміністратори баз даних спостерігають за програмами баз даних для корпорацій у найрізноманітніших галузях. Працівники в цій сфері, як правило, мають освіту в галузі комп'ютерних наук, інформаційних технологій або суміжних областях, а також досвід роботи з програмами баз даних
Адміністративний персонал. Усі компанії потребують водіїв, охоронців, секретарів, кур'єрів, асистентів керівників, операторів комп'ютерного набору та офіс-менеджерів. Часто працівник поєднує декілька посад. Зарплати адміністративних працівників невисокі, але попит на них стійкий	Strategy manager – менеджер зі стратегій. Середня зарплата: \$130,000. Ці менеджери працюють з корпораціями для вирішення стратегічних питань і росту бізнесу. Вони стежать за трендами, аналізують продажі компанії і говорять, куди їй краще рухатися для росту
Робочі спеціальності. Будівельник, працівник техобслуговування, комірник, вантажник – професії, потрібні скрізь і завжди	Solutions architect – IT-спеціаліст. Середня зарплата на рік: \$125,000. Такі фахівці з технологій працюють над розробкою і документуванням технічних проектів, як правило, для компанії або її клієнтів. Технічний досвід має важливе значення, як і хороші навички між особистісного спілкування, оскільки такі люди працюють з різними командами людей як усередині, так і за межами своїх компаній. Існує близько 2200 вакансій для IT-фахівців на даний момент
	Marketing manager – менеджер з маркетингу визначає, як просуватиметься компанія, допомагає компаніям розробляти і здійснювати маркетингові плани, які можуть варіюватися від стратегій по залученню клієнтів до запуску програм для соціальних мереж. У середньому зарплата на рік: \$90,000. Робота зазвичай вимагає ступеня бакалавра і бажано досвіду у маркетингу. Більше 3800 вакансій відкриті для цієї професії, яка має попит у різнопланових компаніях

Джерело: згруповано авторами на підставі опрацювання джерел [1; 3; 4].

Таблиця 2

Порівняльна таблиця переліку затребуваних професій в 2017-2018 рр.

Топ-10 професій в Росії	Топ-10 професій в Україні
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Інформаційні технології і розробка ПЗ. ▪ Маркетинг і продажі. ▪ Медицина. ▪ Інженерія і Архітектура. ▪ Фінанси. ▪ Бухгалтерія. ▪ HR-менеджмент. ▪ Лінгвістика та переклади. ▪ Робочі спеціальності. ▪ Сервіс та обслуговування 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Юристи, економісти і бухгалтери. ▪ IT-фахівці. ▪ SMM-спеціалісти – це люди, які просувають певний товар або ідею через соціальні мережі. ▪ Архітектори, інженери і проєктувальники. ▪ Фахівці з підбору персоналу. ▪ Ризик-менеджери. ▪ Кваліфіковані робітники

Джерело: угруповано авторами на підставі опрацювання [1; 3; 4].

Аналітики вважають, що з розвитком містобудування зростає потреба в урбаністах і міських екологах [4]. За їх даними до списку «професій майбутнього»

увійшли посади: дизайнер віртуальних всесвітів, міський фермер, проєктувальник 3D-друку, молекулярний дієтолог, космобіолог і косметолог, інженер медичних роботів, консультант з генетики і здорової старості, майнд-тренер (інструктор з розвитку розумових здібностей) [4].

Отже, якими б екзотичними не сприймалися ці посади зараз, майбутнє покаже, наскільки вірним був цей прогноз. Напевно, що вже в найближчий час нам належить жити в зовсім інших світових реаліях і підлаштовуватися під умови, що швидко змінюються. У той же час виникнення і розвиток нових продуктів, процесів і бізнес-моделей будуть сприяти появі робочих місць нового типу. Наприклад, так звана "цифровізація" і великий масив даних для обробки стимулюють попит на фахівців з аналітичними навичками, який нині перевищує не лише фактичну пропозицію, але і відповідний потенціал систем освіти і професійної підготовки [5].

Професійна структура вже зазнала зміни у багатьох країнах; процес створення нових робочих місць поляризується по високо- і низько кваліфікованих групах, а ліквідовуються, у першу чергу, робочі місця, що вимагають середнього рівня кваліфікації і виконання рутинних операцій [12; 13]. Проте яких конкретних сфер, яких масштабів і міри досягне майбутнє

«Творче руйнування», поки невідомо. Нові робочі місця можуть не відповідати стандартній моделі повної зайнятості; можливо, вони прийматимуть нетрадиційні форми (неповний робочий день, робота за вимогою і т.п.). Технології, які виникають, дозволяють розділити робочий процес на дрібніші операції у рамках глобального цифрового виробництва [5].

В умовах нових викликів найбільш уразливими групами населення стають низькокваліфіковані групи, за даними [9] саме вони, швидше за все, опиняться в невідгідному становищі на ринку праці, а їх можливість щодо підвищення кваліфікації і доступ до систем соціального захисту будуть обмежені [9; 5].

Розвиток цифрових платформ дозволяє реорганізувати ринок праці і перетворити механізми зайнятості [14]. Працедавці і працівники усе частіше зустрічаються в Інтернеті. Останніми роками з'явилися рекрутерські он-лайн-сервіси, що сполучають тих, хто шукає роботу (у тому числі фрілансерів) з тими, хто шукає виконавців для виконання широкого кола різноманітних завдань [14; 5].

У цьому контексті нові робочі місця зажадають нових навичок і компетенцій. Їх набір, необхідний для успішної роботи в сучасному суспільстві, постійно ускладнюється і продовжить ускладнюватися у міру розвитку технологічного виробничого середовища. Як наслідок, майбутнім поколінням працівників доведеться опановувати цифрові навички у дуже ранньому віці і вчитися упродовж усього життя. До числа таких, що найгірше піддаються автоматизації, сьогодні належать: рішення проблем, інтуїція, творчість і уміння переконувати [15; 5].

Такі особисті навички як самоорганізація, менеджмент, робота в команді або спілкування, в майбутньому, вірогідно, відіграватимуть важливішу роль. Зміна профілів освіти зажадає перегляду освітньої політики і розробки нових підходів до навчання викладачів. Компанії розвиватимуть людський капітал на базі нових професійних навичок, реорганізують роботу і впроваджуватимуть нові методи управління для максимально ефективного використання своїх нематеріальних активів [5].

У цілому нерівність і соціальне розшарування, до котрих можуть привести поточні технологічні зміни, викликають серйозне занепокоєння. Породжують їх не лише ліквідація робочих місць і поляризація ринку праці, але також зниження соціальної мобільності і поглиблення цифрового розриву [5; 11].

Поляризація ринку праці, ймовірно, хворобливо вдарить по середньому класу (так званим "білим комірціям"). Швидше за все, посилиться і соціальне розшарування, яке розшириться на нові галузі, регіони і професійні групи у міру розширення цифрової прірви між тими, хто вписується в технологічний прогрес і хто не встигає за ним [5; 11].

Хоча жінки історично скромніше представлені в науковій і технологічній сферах, цифровізація може сприяти скороченню гендерної нерівності на ринку праці. Цифрові платформи дозволять використовувати гнучкіші механізми зайнятості і сприятимуть нормалізації балансу «робота – сім'я», зниженню культурних бар'єрів і вирівнюванню професійного поля для чоловіків і жінок. Схоже занепокоєння викликає потенційна відмова від основної моделі зайнятості ХХ ст., яка виникла в ході розвитку масового виробництва і базується на трудових договорах, що передбачають виплату зарплати і соціальне забезпечення [5].

Системи зайнятості, пенсій, охорони здоров'я і соціального забезпечення тісно взаємопов'язані. Податки з доходів складають значну долю державних ресурсів і забезпечують бюджетну стійкість. Тому досягнення стійкості, адаптивності і ефективності ринку праці не лише припускає задоволення кадрового попиту, що породжується новою виробничою революцією, але й є передумовою соціальної стабільності і консолідації [5].

Висновки. Отже, найближчим часом питання врахування нових викликів і можливостей світових тенденцій змін ринку праці обов'язково виникнуть при формуванні нових програм розвитку та реформ у тих країнах світу, які прагнуть завчасно підготуватися до можливих ризиків та загроз і розробити заходи зниження негативних наслідків. Саме тому до цих викликів, які виникають унаслідок модернізації глобальної економіки, нашій країні необхідно готуватися заздалегідь.

Список використаних джерел

1. Ганна Беловольченко. Які професії будуть затребувані і де платять найбільше в Україні (інфографіка) / Інформаційна агенція «Дивись.info»: електронний журнал, розділ: аналітичні матеріали, випуск від 26 квітня 2017. URL: <https://dyvys.info/2017/04/26/yaki-profesiyyi-budut-zatrebuvani-i-de-platyat-najbilshe-v-ukrayini-infografika/>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 27.03.2018.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. Top-10 найзатребуваніших професій в США 2018 / Сайт "EnglishTop", розділ: аналітичні матеріали. URL: <https://www.englishtop.com.ua/2018/01/25/top-10-samyh-vostrebovannyh-professij-v-ssha-2018/>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 27.03.2018.
4. Найзатребуваніші професії 2018 в Україні і Європі. Яку спеціальність обрати в 2018 році? / Сайт "Novij-rik.pp.ua": аналітичні матеріали. URL: <http://novij-rik.pp.ua/8974-sam-zatrebuvan-profesiyyi-2018-v-ukrayini-yevrop-yaku-specalnst-obrati-v-2018-goc-noviy-rik-2018.html>. Назва з екрану (мовою оригіналу).
5. Kergroach S. (2017) Industry 4.0: New Challenges and Opportunities for the Labour Market. (Сандрин Кергроуч. Індустрія 4.0: нові виклики і можливості для ринку праці) / Foresight and STI Governance, vol. 11, no 4, pp. 6–8. URL: <https://cyberleninka.ru/.../industriya-4-0-novye-vyzovy-i-vozmozhnosti-dlya-gynkatri...>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 27.03.2018.
6. Brynjolfsson E., McAfee A. (2011) Race Against the Machine: How the Digital Revolution is Accelerating Innovation, Driving Productivity and Irreversibly Transforming Employment and the Economy. Lexington, MA: Digital Frontier Press. URL: [b1ca250e5ed661ccf2f1-da4c182123f5956a3d22aa43eb816...](https://doi.org/10.1017/9781107015213). Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 27.03.2018.
7. Arntz M., Gregory T., Zierahn U. (2016) The Risk of Automation for Jobs in OECD Countries: A Comparative Analysis. OECD Social, Employment and Migration Working Paper № 189. Paris: OECD. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/5jlz9h56dvq7-en>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.
8. OECD (2015a) Data-Driven Innovation: Big Data for Growth and Well-Being. Paris: OECD Publishing.

URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264229358-en>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

9. OECD (2015b) Non-standard work, job polarisation and inequality // In It Together: Why Less Inequality Benefits All. Paris: OECD. P. 135–208. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264235120-7-en>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

10. OECD (2016) Science, Technology and Innovation Outlook 2016. Paris: OECD. URL: http://dx.doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2016-end. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

11. OECD (2017) Going digital: The future of work for women. *The Pursuit of Gender Equality: An Uphill Battle*. Paris: OECD. P. 269–282. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264281318-26-en>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

12. Goos M., Manning A., Salomons A. (2009) Job polarization in Europe. *American Economic Review: Papers & Proceedings*. Vol. 99. № 2. P. 58–63. URL: <http://dx.doi.org/10.1257/aer.99.2.58>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

13. Autor D.H., Dorn D. (2013) The growth of low-skill service jobs and the polarization of the US Labour market. *The American Economic Review*. Vol. 103. № 5.

P. 1553–1597. URL: <http://economics.mit.edu/files/1474>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

14. Kenney M., Zysman J. (2016) The Rise of the Platform Economy. *Issues in Science and Technology*. Vol. 32. № 3 (Spring 2016). URL: <http://issues.org/32-3/the-rise-of-the-platform-economy>. Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

15. Frey C.B., Osborne M.A. (2013) The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? Oxford, UK: University of Oxford. URL: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/.../The_Future_of_Empl...

Назва з екрану (мовою оригіналу), дата звернення: 26.11.2017.

16. Олександр Кубраков. ІТ-потенціал України та інвестиції: скільки потрібно і скільки можна / Електронний журналістський бізнес-портал. "MIND.ua", вип. від 23.01.2018 р. URL: <https://mind.ua/ru/openmind/20180838-it-potencial-ukrainy-i-investicii-skolko-nuzhno-i-skolko-mozhno>. Назва з екрану (мовою оригіналу).

17. Гриневська С. М. Економіка державних соціальних стандартів. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 1 (43). С.150-154.

В. І. Ляшенко

академік АЕН України, м. Київ,

Н. В. Осадча

академік АЕН України, м. Дніпро,

О. В. Галясовська

аспірант, м. Дніпро

РИНКИ МАЛИХ РОЗВИНУТИХ КРАЇН АФРИКИ: ОЦІНКА МАРКЕТИНГОВИХ ПЕРСПЕКТИВ ДЛЯ ТРАДИЦІЙНОГО ЕКСПОРТУ З УКРАЇНИ

Вступ. Україна відноситься до країн, яким необхідно розвивати прискореними темпами виробництво, що орієнтовано на експорт та активізувати міжнародну діяльність у напрямку пошуку нових ринків збуту. У зв'язку з тим, що Україна втратила ринки СНД та має складність проникнення на ринки ЄС їй необхідно опанувати інші ринки, де існує потреба у продукції, що виробляється в Україні та на яких не існує нетарифних обмежень. Відповідно до Національної стратегії розвитку експорту Україні необхідно орієнтуватись на налагодження більш тісних відносин з країнами Африки, Азії, Латинської Америки і це може бути важливим напрямком в проведенні зовнішньої політики України [10]. Вибір ринків Африки як стратегічних партнерів для України обумовлюється процесом реалізації національного промислового та аграрного виробництва, модернізації індустріальної бази. Опанування ринків Африканського континенту означатиме для українських підприємців можливість виходу на один із найбільших економічних регіонів з населенням близько 1 млрд чол., яке, за оцінками фахівців до 2035 року – подвоїться, а до 2050 року – про-

троїться, а також на пов'язані з ним торговельні й морські шляхи.

Оговтавшись після економічних потрясень 2014 року, Україна мусить виконати подвійне завдання: добитися стійкого економічного зростання та знайти своє місце в глобальній економіці. Судячи з офіційної риторики, Київ покладає великі надії на іноземні інвестиції: про них постійно кажуть і Петро Порошенко, і Володимир Гройсман. Інвестори й справді приходять, зокрема, для того, щоб відкривати в країні нові виробництва. Це підживлює надії, що Україна може стати «європейським Китаєм» – місцем, де закордонні інвестиції зустрічаються з дешевою робочою силою. Такий варіант не видається повністю фантастичним, принаймні у виробництві ліж і сноубордів вона навіть випередила Піднебесну. У ситуації, коли власна промисловість давно потребує модернізації (а частково ще й окупована), цей сценарій може дати країні певні вигоди, щоправда, лише ситуативні. З огляду на світові тенденції та деякі особливості економічної глобалізації без власної індустрії Україні не обійтись. І схоже, що свою нішу доведеться не шукати, а створювати самотужки: іншого способу вибратися з периферії немає.